

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa D.G.

przeciwko E.S.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej D.G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z 25 kwietnia 2023 r., XV Ca 1974/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża powódkę kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego

w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawarty w skardze wniesionej przez pełnomocnika powódki D.G. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 25 kwietnia 2023 r. (sygn. akt XV Ca 1974/22), został oparty na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 (zdanie pierwsze) oraz pkt 1 k.p.c., tj. potrzebie wykładni przepisu prawa budzącego poważne wątpliwości oraz istnieniu istotnego zagadnienia prawnego.

Przechodząc do analizy wyżej wskazanych w skardze kasacyjnej przesłanek należy zauważyć, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało przedstawione w sposób dwuczłonowy. W części wstępnej pełnomocnik skarżącej wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawa, w szczególności art. 415 k.c., w kontekście obowiązku wierzyciela polegającego na cofnięciu wniosku egzekucyjnego po utracie wykonalności tytułu wykonawczego. W tym zakresie skarżąca sformułowała cztery pytania prawne, dotyczące m.in. możliwości przypisania wierzycielowi winy, terminu cofnięcia wniosku egzekucyjnego, związku przyczynowego ze szkodą oraz kwalifikacji zachowania jako czynu bezprawnego. Pytania te zostały następnie powtórzone w dalszej części uzasadnienia wniosku (w punkcie „2. Przyjęcie skargi do rozpoznania”), tym razem jako wyraz istnienia istotnego zagadnienia prawnego, co miało stanowić realizację przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01). Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07, z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08 i z 11 czerwca 2019 r., V CSK 613/18). Wykonując ten obowiązek, skarżący powinien przedstawić także, czy w odniesieniu do przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, były już wypowiedzi Sądu Najwyższego oraz czy usunęły one wskazane przez skarżącego wątpliwości co do wykładni tych przepisów, czy też również zawierają niejednolite stanowiska.

Z kolei przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na istnienie istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, wymaga wykazania, że jego rozstrzygnięcie ma znaczenie nie tylko dla konkretnej sprawy, lecz także dla rozwoju prawa oraz zapewnienia jednolitości orzecznictwa. Zagadnienie to powinno zostać wyraźnie sformułowane, poparte wskazaniem możliwych, alternatywnych rozwiązań oraz uzasadnieniem, że nie zostało ono dotychczas jednoznacznie rozstrzygnięte lub że zachodzi potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Zagadnienie powinno również cechować się analogiczną wagą, jak pytanie prawne kierowane przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., a więc

dotyczyć poważnych wątpliwości, których nie sposób rozwikłać przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12, z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wykonując obowiązek wykazania istnienia istotnego zagadnienia prawnego, skarżący powinien nie tylko sformułować pytanie prawne, lecz także wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło, przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia. Skarżący powinien przeprowadzić pogłębioną analizę zagadnienia, wskazać rozbieżności występujące w orzecznictwie lub doktrynie oraz przedstawić argumentację uzasadniającą potrzebę zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Postępowanie kasacyjne – poza sytuacją określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyraźnie akcentuje się, iż obowiązek zawarcia w skardze kasacyjnej uzasadnienia wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania nawiązuje do instytucji przesądu, uregulowanej w art. 398⁹ k.p.c., i stanowi jej integralne dopełnienie. Jest to obowiązek skarżącego, polegający na przedstawieniu przekonujących argumentów przemawiających za tym, aby skarga została rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Niezbędne jest zatem sformułowanie odpowiedniego wyводу

jurydycznego oraz wykazanie, że – w świetle ustawowych kryteriów – zachodzi potrzeba podjęcia przez Sąd Najwyższy merytorycznego rozpoznania sprawy.

Odnosząc się do pierwszej z przesłanek, tj. potrzeby wykładni przepisów prawa, należy zauważyć, że choć skarżąca wskazała art. 415 k.c. jako wymagający interpretacji – w kontekście sytuacji, w której wierzyciel nie podejmuje działań po utracie wykonalności tytułu wykonawczego – nie przedstawiła żadnych trudności wykładniczych ani rozbieżności w orzecznictwie, które uzasadniałyby kolejną wypowiedź Sądu Najwyższego w tym przedmiocie. Argumentacja sprowadza się do ogólnego sformułowania pytań oraz przytoczenia dwóch akapitów dotyczących obowiązków wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym, bez pogłębionej analizy normatywnej ani odniesienia do rozbieżności w orzecznictwie. Przedstawione pytania, choć odnoszą się do pojęć takich jak wina, bezprawność czy związek przyczynowy i są osadzone w konkretnym stanie faktycznym sprawy, nie zostały przedstawione w sposób abstrakcyjny wskazujący na istnienie szerszego problemu interpretacyjnego wymagającego wykładni przepisów prawa przez Sąd Najwyższy. Poza sformułowaniem pytań, argumentacja sprowadza się do deklaratywnego wskazania potrzeby wykładni art. 415 k.c. w kontekście stanu faktycznego sprawy, jednak bez pogłębionej analizy normatywnej ani odniesienia do rozbieżności w orzecznictwie, co w istocie sprowadza się do postulatu dokonania kolejnej instancyjnej kontroli prawidłowości jego zastosowania. Skarżąca powołała jedno orzeczenie sądu okręgowego (sygn. akt XXIV C 1133/11), w którym przyznano zadośćuczynienie za bezprawnie prowadzoną egzekucję, oraz fragment komentarza prawniczego wskazujący na obowiązek wierzyciela do aktywnego działania w sytuacji utraty wykonalności tytułu wykonawczego. Jednakże przytoczone stanowiska nie odnoszą się do rozbieżności interpretacyjnych w wykładni art. 415 k.c. ani nie wskazują na istnienie nierozstrzygniętych dotąd zagadnień wymagających doprecyzowania. Wbrew wymogom wynikającym z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarżąca nie wykazała, że w praktyce stosowania art. 415 k.c. występują rozbieżności interpretacyjne, które wymagałyby ujednolicenia przez Sąd Najwyższy. Nie przedstawiono również trudności wykładniczych, które nie zostały dotychczas rozstrzygnięte

w orzecznictwie. W konsekwencji, przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawa nie została należycie wykazana.

W ocenie Sądu Najwyższego, skarżąca nie wykazała również przesłanki istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim nie wskazano żadnego konkretnego przepisu prawa, którego wykładnia miałaby stanowić przedmiot rozstrzygnięcia. Choć pytania prawne odnoszą się do odpowiedzialności wierzyciela za kontynuowanie egzekucji po utracie wykonalności tytułu wykonawczego, nie zostały one jednoznacznie osadzone w konkretnej normie prawnej, której interpretacja budziłaby rzeczywiste wątpliwości. Wskazanie art. 415 k.c. jako ogólnej podstawy odpowiedzialności deliktowej pojawia się jedynie w tle argumentacji, bez pogłębionej analizy jego zastosowania w kontekście postępowania egzekucyjnego. Już pobieżna analiza wniosku i jego uzasadnienia pozwala stwierdzić, że pełnomocnik skarżącej ograniczył się do sformułowania czterech pytań dotyczących: (1) możliwości przypisania wierzycielowi winy za kontynuowanie egzekucji po uchyleniu klauzuli wykonalności, (2) momentu, w którym wierzyciel powinien cofnąć wniosek egzekucyjny, (3) istnienia związku przyczynowego między prowadzoną egzekucją a szkodą zdrowotną powódki, (4) kwalifikacji zachowania wierzyciela jako czynu bezprawnego. Na każde z tych pytań udzielono jednozdaniowych odpowiedzi, bez jakiegokolwiek pogłębionej analizy prawnej. Pytania mają charakter kazuistyczny, są osadzone w konkretnym stanie faktycznym i nie zostały rozwinięte w sposób umożliwiający ich zakwalifikowanie jako zagadnienia prawnego o charakterze systemowym. Wniosek nie zawiera alternatywnych kierunków wykładni, odniesień do doktryny ani rozbieżności w orzecznictwie, które uzasadniałyby potrzebę ingerencji Sądu Najwyższego w celu zapewnienia jednolitości wykładni prawa. Tym samym nie wykazano, że przedstawione w ramach zagadnienia prawnego pytania dotyczą trudności interpretacyjnych, których nie da się rozwikłać przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni, ani że ich rozstrzygnięcie miałoby znaczenie dla jednolitości orzecznictwa lub rozwoju prawa.

Jak trafnie wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, „w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego.

Istotnego zagadnienia prawnego nie stanowi bowiem kwestia o charakterze faktycznym lub wynikająca jedynie z twierdzonych przez skarżącego uchybień. Istotne zagadnienie prawne stanowi problem powstały na tle konkretnego przepisu prawa (materialnego, procesowego), mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, których wyjaśnienie ma wpływ nie tylko na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy, ale także na rozstrzygnięcia innych podobnych spraw.”. W niniejszej sprawie przedstawione pytania nie spełniają tych kryteriów. Nie wykazano ich nowości ani znaczenia systemowego, nie powiązano ich z konkretnym przepisem prawa, a ich treść sprowadza się do prób uzyskania odpowiedzi na kwestie wynikające z indywidualnych okoliczności sprawy. Taka konstrukcja wniosku nie spełnia wymogów przewidzianych dla przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Dodatkowo należy zauważyć, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w znacznej mierze zmierza do zakwestionowania ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd drugiej instancji stanowiących podstawę zastosowania przepisów prawa materialnego, w tym ustalenia braku związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanego a rozstrojem zdrowia powódki. W tym zakresie zagadnienie sformułowane w skardze kasacyjnej zostało oparte na stanie faktycznym nieustalonym przez Sąd drugiej instancji, a wręcz sprzecznym z jego ustaleniami. W szczególności, Sąd Okręgowy jednoznacznie stwierdził, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec powódki nastąpiło na podstawie tytułu wykonawczego, którym przeciwko niej dysponował wierzyciel. Wszczęte wobec niej postępowanie egzekucyjne (na wniosek wierzyciela z 27 marca 2015 r.) zostało zawieszone (postanowieniem z 16 lipca 2015 r.), a następnie – po prawomocnym oddaleniu wniosku wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko powódce (postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 listopada 2015 r.) i cofnięciu przez wierzyciela wniosku o prowadzenie egzekucji – umorzone (postanowieniem komornika z 23 lipca 2019 r.). Pozwany o prawomocnym uchyleniu klauzuli wykonalności przeciwko powódce poinformował komornika pismem z 13 kwietnia 2016 r., a pismem z 12 maja 2016 r. cofnął wniosek o prowadzenie przeciwko niej egzekucji. Z dokonanych ustaleń istotne jest to, że w okresie – formalnego zawieszenia postępowania egzekucyjnego -

komornik nie podejmował wobec powódki jakichkolwiek czynności świadczących o tym, że traktuje ją nadal jako dłużnika. Ponadto, Sąd drugiej instancji ustalił, że powódka nie przedstawiła wiarygodnych dowodów na rozstrój zdrowia w latach 2015 – 2019, co wyklucza istnienie związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanego a rzekomą szkodą. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna nie może opierać się na zarzutach dotyczących ustaleń faktycznych ani oceny dowodów. Wprawdzie w skardze kasacyjnej podniesiono zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c., ale zarzut ten nie jest skuteczny, skoro dotyczy przepisu mającego zastosowanie do postępowania przed sądem pierwszej instancji bez powiązania tego przepisu z odpowiednimi przepisami regulującymi postępowanie apelacyjne. Tymczasem przedmiotem kontroli w postępowaniu kasacyjnym jest postępowanie apelacyjne i prawidłowość orzeczenia wydanego w tym postępowaniu przez sąd drugiej instancji.

Wniosek o jej przyjęcie nie spełnia zatem wymogów przewidzianych dla przesłanki istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli opiera się na stanie faktycznym sprzecznym z ustaleniami sądu drugiej instancji i nie wskazuje rzeczywistego problemu wykładniczego wynikającego z konkretnego przepisu prawa, którego interpretacja wymaga ingerencji Sądu Najwyższego. Podsumowując, skarga kasacyjna nie spełnia ustawowych przesłanek przyjęcia do rozpoznania, których wykazanie – zgodnie z funkcją przedsądu – spoczywa na skarżącym. Brak należytego uzasadnienia wniosku stanowi mankament, który uniemożliwia jego uwzględnienie na tym etapie. Nie jest rolą Sądu Najwyższego doszukiwanie się argumentów w treści podstaw kasacyjnych, jeżeli strona nie powołała ich w odrębnej części wniosku. Uzasadnienia przesłanek kwalifikujących przyjęcie skargi (z art. 398⁹ § 1 k.p.c.) nie można wyprowadzać z uzasadnienia podstaw kasacyjnych (z art. 398³ § 1 k.p.c., stosownie do art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), ponieważ dotyczą one odmiennych metod argumentacji (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06 i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11). Oba te elementy – podstawy kasacyjne oraz przesłanki przyjęcia skargi – muszą być wyraźnie wyodrębnione i należycie uzasadnione, czemu skarżąca nie

sprostowała. Reasumując, brak wymaganej argumentacji skutkuje odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na etapie przedsądu.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[SOP]